

flora- en faunaonderzoek

Herinrichting industrie- terrein Holwert-Zuid te Coevorden

gemeente Coevorden

9 juli 2008

projectnummer 60934

INHOUD

1	INLEIDING	1
1.1	AANLEIDING	1
1.2	GEBIEDSBESCHRIJVING	2
1.3	BEOOGDE INGREPEN	3
2	WETTELIJK KADER	4
2.1	GEBIEDSBESCHERMING	4
2.2	SOORTENBESCHERMING	4
3	TOETSING	6
3.1	ONDERZOEKMETHODIEK	6
3.2	BESCHERMDE GEBIEDEN	6
3.3	BESCHERMDE SOORTEN	7
3.4	VERWACHTE EFFECTEN	10
4	CONCLUSIE	13
4.1	GEBIEDSBESCHERMING	13
4.2	SOORTENBESCHERMING	13
4.3	PROCEDURELE CONSEQUENTIES	14
4.4	AANBEVELINGEN	15

BIJLAGEN

bijlage 1: gegevens Natuurloket

bijlage 2: literatuurlijst

bijlage 3: resultaten veldonderzoek AD.ECO

1 INLEIDING

1.1 AANLEIDING

In het bestemmingsplan Holwert-Zuid te Coevorden is de gedeeltelijke herinrichting van het plangebied beoogd (gemeente Coevorden, provincie Drenthe). Op het bestaande industrieterrein worden woningen en commerciële ruimtes (grootschalige detailhandel en supermarkten) gerealiseerd. Het bestaande woongebied wordt gehandhaafd. Dit flora- en faunaonderzoek behandelt alleen het deel van het bestemmingsplangebied waar ruimtelijke ontwikkelingen plaatsvinden. Bij voortzetting van huidig gebruik is er geen sprake van negatieve effecten op de aanwezige natuurwaarden. Eén van de haalbaarheidsstudies die voor de herinrichting van het industrieterrein dient te worden uitgevoerd is toetsing aan de natuurregeling. Voorliggend flora- en faunaonderzoek is opgesteld door SAB Arnhem B.V. en geeft een inzicht in de doorwerking van de natuurwetgeving op deze plek.

figuur 1.1 (links) en 1.2 (rechts) het plangebied te Coevorden, met in het rood het beoogde herinrichtingsgebied (www.Coevordenbeweegt.nl)

Voordat ruimtelijke ingrepen mogen plaatsvinden moet eerst een onderzoek plaatsvinden in het kader van de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998 en eventuele andere natuurregeling. Bij deze activiteit moet rekening worden gehouden met de aanwezige natuurwaarden in en om het plangebied. Het voorliggende flora- en faunaonderzoek is gebaseerd op de reeds gemaakte quick scan flora en fauna van SAB (SAB, 2006) en bestaat uit een gebiedsanalyse (ruimtelijk ecologisch), beschikbare verspreidingsgegevens van beschermde planten en dieren en een biotoopinschatting op basis van een verkennend veldonderzoek, aangevuld met een gerichte veldinventarisatie naar ontheffingsplichtige soorten. Deze onderzoeksrapportage brengt het precieze gebruik van het plangebied door de ontheffingsplichtige soorten, en de eventuele noodzaak voor een ontheffingsaanvraag voor deze soorten, in beeld. Daarnaast geeft het rapport inzicht in de doorwerking van de gebiedsgerichte natuurwetgeving op deze plek. De effectbeoordeling is gedaan op basis van de huidige geldende interpretatie van wet- en regelgeving.

1.2 GEBIEDSBESCHRIJVING

Het plangebied is gelegen in de bebouwde kom van Coevorden. Coevorden is een oude vestingstad gelegen op een zandrug in een voormalig nat en venig gebied. Deze oude structuren zijn nog terug te vinden in de vorm van de grachten en de vele watergangen en kanalen die langs en door de stad lopen.

figuur 1.3 en 1.4: singel langs het kanaal en bomen langs het spoor

figuur 1.5 en 1.6: rommelige overhoeken en oude en nieuwe bedrijfspanden

Het plangebied Holwert-Zuid ligt tegen de oude stadskern van Coevorden aan, nog binnen de oude kanalen die vroeger de grachten vormden. Een onderdeel van de gracht, in de vorm van het kanaal Coevorden-Zwinderen, loopt aan de westzijde langs het plangebied. Aan de oostzijde wordt het plangebied van de eigenlijke stadskern gescheiden door het spoor.

Door het plangebied heen loopt een grote doorgaande weg, de Krimweg, die het plangebied opdeelt in twee delen. Ten zuiden van de Krimweg ligt een woonwijk met zowel oudere huizen (tegen het spoor) als nieuwere huizen, ten noorden van de Krimweg ligt een oud industrieterrein aan de Parallelweg en de DSM Weg. Ook op het industrieterrein verschillen de gebouwen van bouwjaar. De meeste gebouwen komen uit de vijftiger jaren. Langs de Krimweg zijn oudere gebouwen aanwezig zoals het oude DSM-station. Tevens is er een aantal tankstations aanwezig. Rond en tussen de verschillende bedrijven liggen tuinen, overhoekjes en rommelige plekken. Langs het spoor ter hoogte van het industrieterrein staan oudere bomen. Ook langs het grootste gedeelte van het kanaal staan bomen en struiken.

1.3 BEOOGDE INGEPEN

Het oude industrieterrein aan de noordzijde en de rij gebouwen aan de zuidzijde van de Krimweg, zullen in de toekomst worden heringericht. Op deze locatie is de realisatie van nieuwbouw beoogd in de vorm van woningen en commerciële ruimten (grootschalige detailhandel en supermarkten). Hierbij worden de bestaande gebouwen gesloopt en wordt de bodem (gedeeltelijk) gesaneerd.

figuur 1.7: beoogde inrichting (concept)

2 WETTELIJK KADER

2.1 GEBIEDSBESCHERMING

Natuurgebieden of andere gebieden die belangrijk zijn voor flora en fauna kunnen op basis van de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn worden aangemerkt als speciale beschermingszones (SBZ's). De verplichtingen uit de Vogel- en Habitatrichtlijn zijn in Nederland opgenomen in de nieuwe Natuurbeschermingswet 1998 die per 1 oktober 2005 van kracht is geworden. Het is verboden projecten of andere handelingen te realiseren of te verrichten die, gelet op de instandhoudingsdoelstelling, de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten kunnen verslechteren, of een verstorend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen.

Een andere vorm van gebiedsbescherming komt voort uit aanwijzing van een gebied als Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Voor dergelijke gebieden geldt dat het natuurbelang prioriteit heeft en dat andere activiteiten niet mogen leiden tot frustratie van de natuurdoelen. Anders dan bij gebieds- en soortbescherming is de status als EHS niet verankerd in de natuurwetgeving, maar dient het belang in de planologische afweging een rol te spelen. Dit valt onder de verantwoordelijkheid van het bevoegd gezag. Meestal is dit de provincie.

2.2 SOORTENBESCHERMING

Soortenbescherming is altijd aan de orde. Hiervoor is de Flora- en faunawet bepalend. De Flora- en faunawet is gericht op het duurzaam in stand houden van soorten in hun natuurlijk leefgebied. Deze wet heeft de beschermingsregels, zoals die ook in de Vogel- en Habitatrichtlijn zijn opgenomen, overgenomen en op de Nederlandse situatie toegepast.

Deze bescherming is als volgt in de Flora- en faunawet opgenomen:

- het is verboden beschermde plantensoorten te plukken, verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen (artikel 8);
- het is verboden beschermde diersoorten te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen (artikel 9), opzettelijk te verontrusten (artikel 10) en hun nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren (artikel 11).

De procedurele consequenties zijn afhankelijk van de soorten die door de ingreep worden beïnvloed. Kortweg kunnen er drie beschermingsregimes worden onderscheiden:

- beschermingscategorie 1:
Een groot aantal beschermde soorten is in Nederland algemeen voorkomend. Denk daarbij aan soorten zoals konijn, veldmuis, egel, ree, bruine kikker en kleine watersalamander. Deze soorten zijn zo algemeen, dat zelfs als ze een keer geschaad worden, het voortbestaan van de soort niet in gevaar komt. Op basis van het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten uit de Flora- en faunawet mogen ruimtelijke ingrepen worden uitgevoerd die tot effect hebben dat de verblijfplaatsen van deze soorten worden aangetast.
- beschermingscategorie 2:
Voor beschermde soorten die niet zo algemeen zijn en dus extra aandacht verdienen (bijvoorbeeld eekhoorn, steenmarter, wild zwijn en alle vogelsoorten), geldt de vrijstelling alleen als er een goedgekeurde gedragscode is. Zolang er nog geen gedragscode is, dient voor ingrepen die leiden tot verstoring of aantasting van deze soorten een ontheffing te worden aangevraagd.
- beschermingscategorie 3:
Voor ongeveer honderd zeldzame soorten (onder andere das en boommarter) geldt géén vrijstelling als het gaat om ruimtelijke ingrepen. Dan is ontheffing van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit nodig, met uitgebreide toetsing. Ontheffingen worden slechts verleend wanneer er geen andere bevredigende oplossing voor de ingreep bestaat, de ingrepen vanwege dwingende redenen van groot openbaar belang dienen plaats te vinden en de gunstige staat van instandhouding van de soort niet in gevaar komt.

Als een ruimtelijke ingreep rechtstreeks kan leiden tot verstoring of vernietiging van bepaalde beschermde soorten of hun leefgebied, kan het project in strijd zijn met de Flora- en faunawet. Voor het beoordelen van de doorwerking van het aspect soortenbescherming moet worden nagegaan of het gebied beschermde soorten (zowel planten als dieren) herbergt. De mogelijke negatieve effecten van de ingreep op de betreffende soorten moeten worden beschreven.

Mochten er vaste rust- en verblijfplaatsen van meer strikt beschermde soorten worden aangetast, dan dient een ontheffing te worden aangevraagd in het kader van de Flora- en faunawet. Hierbij worden vaak mitigerende en compenserende maatregelen gevraagd.

Artikel 2 van de Flora- en faunawet is een zorgplichtbepaling. Iedereen dient voldoende zorg in acht te nemen voor de in het wild levende dieren en hun leefomgeving. Dit houdt in dat bij het uitvoeren van werkzaamheden altijd rekening moet worden gehouden met aanwezige planten en dieren. Zo dienen maatregelen te worden getroffen om bijvoorbeeld verstoring tot een minimum te beperken. Dit kan door rekening te houden met kwetsbare perioden, bepaalde essentiële elementen te sparen of aanvullende inrichtingsmaatregelen te treffen.

3 TOETSING

3.1 ONDERZOEKSMETHODIEK

Via Natuurloket (www.natuurloket.nl) kan een indicatie worden verkregen van de beschikbaarheid van soortengegevens bij de verschillende Particuliere Gegevensbeherende Organisaties (PGO's). In de kilometerhokken waarbinnen de planlocatie en haar invloedsgebied is gelegen (245-520 en 246-520) zijn in ieder geval beschermde planten, vogels en vlinders aangetroffen. Beide kilometerhokken zijn niet evengoed onderzocht (zie bijlage 1). Omdat het plangebied maar een klein onderdeel uitmaakt van de betreffende kilometerhokken, is besloten geen aanvullende gegevens op te vragen maar het flora- en faunaonderzoek vooral te baseren op de biotoopinschatting door een ecooloog van SAB Arnhem B.V..

Bij het opstellen van het flora- en faunaonderzoek is verder gebruikgemaakt van bestaande atlasgegevens uit de Atlas van de Nederlandse zoogdieren (Broekhuizen, 1992) en de verspreidingsgegevens van RAVON (www.ravon.nl/amf_rep). Deze bronnen vermelden soortgegevens uurhokken (5 bij 5 kilometer) dit betekent dat het zeer globale gegevens betreft. Ook is gekeken naar verspreidingsgegevens van ontheffingsplichtige soorten uit 'De Zoogdieren van Overijssel' (Bode, 1999), die meer specifieke verspreidingsgegevens weergeeft. Dit boek is gebruikt vanwege de ligging van Coevorden nabij de provinciegrens. Bijlage 2 vermeldt de geraadpleegde bronnen.

Op 24 april 2006 heeft een ecooloog van SAB Arnhem B.V. het gebied en de directe omgeving verkend. Op basis van deze quick scan en veldverkenning konden vaste rust- en verblijfplaatsen van ontheffingsplichtige soorten vleermuizen en steenmarter in het plangebied niet worden uitgesloten. Daarom is in de avond van 25 mei en 15 juni en in de ochtend van 26 juni 2008 door ecologisch onderzoek- en adviesbureau AD.ECO, nader veldonderzoek verricht naar deze soorten (bijlage 3), tevens is gelet op de aanwezigheid van uilen. Met behulp van een batdetector en zichtwaarnemingen is onderzoek gedaan naar vleermuizen. De aanwezigheid van steenmarter is tevens onderzocht door middel van zichtwaarnemingen en sporen. De resultaten van het onderzoek zijn in dit document verwerkt.

Een gerichte inventarisatie brengt het gebruik van het plangebied door één of meerdere soorten beter in beeld. Dieren gedragen zich echter niet altijd voorspelbaar. Zelfs een gericht veldonderzoek geeft nooit een volledige garantie dat er geen (andere) strikt beschermde soorten aanwezig zijn.

3.2 BESCHERMDE GEBIEDEN

Gebiedsbescherming in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 is niet aan de orde voor dit plan. Het deelgebied in de kern van Coevorden is niet gelegen in of nabij een Vogel- en/of Habitatrictlijngebied of een beschermd staatsnatuurmonument. Het dichtstbijzijnde beschermde gebied binnen de Natuurbeschermingswet 1998 ligt op ongeveer 15 kilometer afstand.

Aangezien het deelgebied ook niet in of nabij de Ecologische Hoofdstructuur ligt, zijn vanuit het onderdeel gebiedsbescherming geen gevolgen voor dit plan.

3.3 BESCHERMDE SOORTEN

3.3.1 vaatplanten

Het deelgebied waar de ingrepen plaatsvinden is grotendeels verhard en bebouwd, het betreft een industrieterrein. Volgens Natuurloket komt er in één van beide kilometerhokken waarin het deelgebied ligt een algemeen voorkomende beschermde plantensoort voor.

Het bebouwde deel en de tuinen/groenstroken zijn beïnvloed door mensen en hebben als zodanig een verstoord karakter. De aanwezigheid van natuurlijke groeiplaatsen van planten is daarom onwaarschijnlijk. In tuinen kunnen echter beschermde planten worden aangetroffen. Over het algemeen gaat het dan om geplante of gezaaide cultivars, waardoor het geen ontheffingsplichtige natuurlijke groeiplaatsen van die soorten betreft.

Er zijn twee onderdelen in het deelgebied waar beschermde planten op voorhand niet kunnen worden uitgesloten, namelijk de kant van het kanaal en langs het spoor. Langs het spoor, tegen een oud stationsgebouw aan, net buiten het deelgebied is een algemeen voorkomende beschermde soort aangetroffen, namelijk de grote kaardenbol (*Dipsacus fullonum*). Op dergelijke plaatsen kunnen andere beschermde planten ook niet geheel worden uitgesloten. De aanwezigheid van groeiplaatsen van ontheffingsplichtige soorten is door de ligging in de bebouwde kom en de beheerde en kort gemaaide structuur op het overige van het spoorwegemplacement en langs het kanaal echter onwaarschijnlijk.

Het veldbezoek vond plaats buiten het groei- en bloeiseizoen van de meeste planten waardoor er geen volledig beeld is van de aanwezige plantensoorten. Hoewel tijdens het veldbezoek geen beschermde planten zijn gezien, geeft dit, gezien het tijdstip van het veldbezoek, geen uitsluitel over de aanwezigheid van beschermde planten.

3.3.2 grondgebonden zoogdieren

Volgens verspreidingsgegevens uit de Atlas van Nederlandse Zoogdieren (Broekhuizen, 1992) kunnen soorten als egel (*Erinaceus europaeus*), tweekleurige bosspitsmuis (*Sorex coronatus*), dwergspitsmuis (*Sorex minutus*), mol (*Talpa europea*), hermelijn (*Mustela erminea*), bunzing (*Mustela putorius*), wezel (*Mustela nivalis*), ree (*Capreolus capreolus*), woelrat (*Arvicola terrestris*), haas (*Lepus europeus*) en konijn (*Oryctolagus cuniculus*) in de omgeving van het deelgebied voorkomen. Ook wordt de aanwezigheid van meer strikt beschermde soorten als eekhoorn (*Sciurus vulgaris*), steenmarter (*Martes fiona*) en veldspitsmuis (*Crocidura leucodon*) in de omgeving aangegeven. Verspreidingsgegevens uit De Zoogdieren van Overijssel bevestigen het voorkomen van de steenmarter en veldspitsmuis op de grens tussen Overijssel en Drenthe.

De ligging in stedelijk gebied en de grotendeels verharde en bebouwde staat van het deelgebied waar de ontwikkelingen plaatsvinden leveren een voor veel soorten ongeschikte leefomgeving op. Grotere soorten als vos en ree en soorten die in open gebieden leven als haas en veldmuis kunnen daarom worden uitgesloten. Vanwege de ligging in de

bebouwde kom en het ontbreken van een dichte grassige en struikachtige ruigte nabij kleinschalige landschapselementen, kan ook een soort als veldspitsmuis worden uitgesloten. Gezien de verstoorde omgeving en geringe mogelijkheden voor verblijfplaatsen is de aanwezigheid van soorten als hermelijn, bunzing en wezel onwaarschijnlijk. Omdat de aaneengesloten structuur van oudere bomen te kleinschalig is (alleen smalle lijnelementen), kan een soort als eekhoorn ook worden uitgesloten.

Een soort als woelrat kan langs de kanten van het kanaal wel worden aangetroffen. De tweekleurige bosspitsmuis leeft overal waar dekking is, ook in tuinen. Hetzelfde geldt voor de egel. Verder zijn de ruige overhoekjes nabij de bedrijfsgebouwen ook geschikt voor de dwergspitsmuis. De mol kan overal worden aangetroffen waar geen verharde situatie is. Alle bovengenoemde soorten kunnen in kleinschalige en rommelige groenstructuren op het bedrijventerrein niet op voorhand worden uitgesloten.

Op basis van de quick scan flora en fauna (SAB, 2006) is de aanwezigheid van de steenmarter niet uit te sluiten binnen het plangebied. Daarom is op 25 mei, 15 juni en 26 juni 2008 nader veldonderzoek verricht door ecologisch- adviesbureau AD.ECO (bijlage 3). Tijdens dit nader onderzoek zijn de gebouwen, loodsen en woonhuizen uitwendig geïnspecteerd. Sporen van de steenmarter zijn niet aangetroffen. Op basis van dit nader onderzoek is het niet waarschijnlijk dat de steenmarter een vaste rust- en verblijfplaats binnen het plangebied heeft.

3.3.3 *vleermuizen*

Vleermuizen komen zowel binnen als buiten de bebouwde kom voor. Mogelijk voorkomende soorten in en nabij het deelgebied zijn gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*) en laatvlieger (*Eptesicus serotinus*) (Broekhuizen, 1999). Deze soorten worden veel in stedelijk gebied aangetroffen en verblijven in gebouwen. Aanvullende verspreidingsgegevens uit De Zoogdieren van Overijssel voegen daar op de provinciegrens de soorten watervleermuis (*Myotis daubentonii*) en ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*) aan toe. De watervleermuis verblijft in bomen en jaagt hoofdzakelijk langs waterelementen als kanalen en sloten. De ruige dwergvleermuis komt ook wel binnen de bebouwde kom voor en verblijft hoofdzakelijk in bomen, maar wordt ook wel in gebouwen aangetroffen.

Op basis van de quick scan flora en fauna (SAB, 2006) is het niet uit te sluiten dat vleermuizen een vaste rust- en verblijfplaats binnen het plangebied hebben. In het deelgebied zijn langs en nabij het spoor oudere bomen aanwezig waarin vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig kunnen zijn. De oudere bedrijfsgebouwen zijn ook geschikt als vaste rust- en verblijfplaats voor gebouwbewonende soorten. Tijdens het veldbezoek zijn geschikte holtes gezien. Daarom is in de avond van 25 mei en 15 juni en in de ochtend van 26 juni 2008 nader onderzoek verricht door ecologisch onderzoek- en adviesbureau AD.ECO (bijlage 3). Tijdens dit nader onderzoek zijn de gebouwen uitgebreid uitwendig bekeken en hierbij zijn geen sporen van vleermuizen aangetroffen. Tevens vlogen geen vleermuizen uit de gebouwen en bomen op de waarnemingsavonden en -ochtend. Op basis van dit nader onderzoek is het niet waarschijnlijk dat vleermuizen een vaste rust- en verblijfplaats binnen het plangebied hebben.

Tijdens het nader onderzoek op 25 mei 2008 vloog 25 minuten na zonsondergang gedurende vrij korte tijd een gewone dwergvleermuis nabij de oude loods aan het spoor en

later bij de oude school aan de overkant van de weg. 30 minuten na zonsondergang vloog voor een korte periode een ruige dwerg vleermuis bij het water (de gracht). Gedurende langere tijd joegen 1-2 watervleermuizen over deze gracht. Dit was tevens het geval in de nacht van 26 juni. Op 15 juni werd geen enkele vleermuis waargenomen. Volgens AD.ECO was het gebied zeer arm aan vleermuizen. Op basis van het aantal foeragerende vleermuizen tijdens het nader onderzoek wordt verwacht dat het plangebied geen belangrijk foerageergebied vormt voor vleermuizen.

Omdat de soorten vaak jarenlang gebruikmaken van vaste aanvliegroutes tussen verblijfplaats en foerageergebied, kan het behoud van deze lijnelementen cruciaal zijn voor de instandhouding van het leefgebied. Dergelijke groene, lijnvormige elementen zijn alleen langs het spoor nabij het stationsgebouw aanwezig. Op basis van het nader onderzoek wordt niet verwacht dat vleermuizen deze lijnvormige elementen als belangrijke vliegroute gebruiken. Volgens de inrichtingsschets blijven langs deze gracht groene elementen aanwezig en kan in de toekomst ook gebruikt worden als vliegroute of foerageergebied.

3.3.4 vogels

Tijdens het veldbezoek zijn op het bedrijventerrein soorten als roek (*Corvus frugilegus*), die net buiten het woongebied een grote kolonie hebben, roodborstje (*Erithacus rubecula*), merel (*Turdus merula*) en witte kwikstaart (*Motacilla alba*) gezien. In de mail van 19 oktober 2007, meldde de heer J. Nicoloi (lid vleermuiswerkgroep Drenthe) dat in het verleden een ijsvogel (2007) en een ransuil in het plangebied gebroed hebben.

Ook andere soorten als koolmees (*Parus major*), houtduif (*Columba palumbus*), vink (*Fringilla coelebs*), huismus (*Passer domesticus*), winterkoninkje (*Troglodytes troglodytes*) mogen worden verwacht (SOVON, 2002).

Alle vogelsoorten zijn beschermd. Het betreft dan met name de actieve broedplaatsen en vaste verblijfplaatsen van deze soorten. Voor de meeste vogels loopt dit broedseizoen van half maart tot half juli. De meeste vogels broeden in struiken en bomen. Een soort als huismus broedt echter vooral in gebouwen.

Vogels die jaarrond van hun leefgebied en nesten gebruikmaken kunnen op basis van de aanwezige biotopen in het deelgebied worden uitgesloten. Het gaat dan om uilen en spechten. In het verleden is de ransuil broedend in het plangebied aangetroffen, daarom is door ecologisch onderzoek- en adviesbureau AD.ECO, tijdens het nader onderzoek naar vleermuizen ook gelet op uilen. Tijdens het nader onderzoek zijn geen uilen aangetroffen (bijlage 3). Op basis van dit nader onderzoek is het niet waarschijnlijk dat uilen een vaste rust- en verblijfplaats in het plangebied hebben.

3.3.5 amfibieën

RAVON verzamelt verspreidingsgegevens over amfibieën, reptielen en vissen. Volgens verspreidingsgegevens van RAVON (www.ravon.nl) komen amfibieën als gewone pad (*Bufo bufo*), bruine kikker (*Rana Temporaria*) en de meer strikt beschermde soort knoflookpad (*Pelobates fuscus*) in de omgeving van het deelgebied voor.

Amfibieën hebben jaarrond drie verschillende eisen; een goed voortplantingsbiotoop, vaak een poel of watertje waar geen of weinig vissen voorkomen, een zomerbiotoop en een winterbiotoop die bij de meeste soorten bestaat uit een gebiedje met genoeg dek-

king en schuilmogelijkheden, vaak nabij water. Sommige soorten overwinteren ook onder water. De strikt beschermde soorten stellen daarbij meer kritische eisen aan hun leefomgeving.

De zeer zeldzame knoflookpad komt maar op een paar plekken in Nederland voor. Volgens het soortbeschermingsplan van de knoflookpad (Crombaghs, 2001) komt een kleine populatie van deze soort in een poel in de nabijgelegen gemeente Gramsbergen voor. De aanwezigheid van deze soort in het deelgebied kan worden uitgesloten.

De beide andere soorten zijn meer algemeen voorkomende soorten. Op het industrieterrein zijn tijdens het veldbezoek geen geschikte voortplantingspoelen gezien. Buiten hun voortplantingsseizoen kunnen deze soorten echter ook in tuinen en groenelementen worden aangetroffen. De bruine kikker en gewone pad kunnen in het deelgebied aanwezig zijn. Voor deze soorten, die onder het eerste lichte beschermingsregime vallen, geldt een algemene vrijstelling voor het verstoren en/of aantasten van vaste rust- en verblijfplaatsen.

3.3.6 *reptielen*

Volgens verspreidingsgegevens van RAVON komen er geen reptielen in de directe omgeving van Coevorden voor. Gezien de aanwezige biotopen kunnen reptielen op het industrieterrein en de aanliggende elementen worden uitgesloten. Reptielen komen over het algemeen voor in gebieden met bijzondere overgangen en structuren als bosranden, heide- en veengebieden.

3.3.7 *vissen*

Langs het deelgebied loopt het kanaal Coevorden-Zwinderen. In een dergelijk kanaal kunnen beschermde vissen als kleine modderkruiper (*Cobitis taenia*) aanwezig zijn.

3.3.8 *insecten (vlinders, libellen, sprinkhanen) en overige soortengroepen*

De volgens Natuurloket in het kilometerhok voorkomende soort kan volgens verspreidingsgegevens van de vlinderstichting alleen de soort heideblauwtje (*Plebejus argus*) of de soort veenhooibeestje (*Coenonympha tullia*) zijn. Deze komen alleen voor in specifieke habitats, zoals hun naam al zegt, vooral heide en veengebieden. De habitateisen van deze en andere beschermde soorten binnen deze groep zijn vaak zeer locatiespecifiek en gebonden aan zeer bijzondere biotopen. Binnen de bebouwde kom komen dergelijke specifieke biotopen niet voor, zo ook in het deelgebied.

3.4 VERWACHTE EFFECTEN

In het kader van de Flora- en faunawet dient te worden nagegaan of vaste rust- en verblijfplaatsen door de ingreep worden aangetast (verwijderd, ongeschikt gemaakt) of dieren opzettelijk worden verontrust (zoals dat bijvoorbeeld op de luchthaven gebeurt om vogels te weren). Invloeden die leiden tot een verminderde geschiktheid als bijvoorbeeld foerageergebied zijn niet ontheffingsplichtig, tenzij het een zodanig belang betreft dat bij het wegvallen van deze functie ook vaste rust- en verblijfplaatsen niet langer kunnen functioneren.

het spoor, het kanaal en de woonwijk

Langs het spoor en direct langs en in het kanaal zullen geen activiteiten als het rooien van bomen, struiken en het slopen van bebouwing plaatsvinden waardoor er geen sprake is van negatieve effecten op de daar aanwezige soorten. Echter, op basis van het nader onderzoek werden deze bomen en struiken niet gebruikt als belangrijke vliegroute of als vaste rust- en verblijfplaats. Mocht deze bomen en struiken gerooid worden dan zijn negatieve invloeden te verwachten op de mogelijk aanwezige muizensoorten als tweekleurige bosspitsmuis en amfibieën als de gewone pad. Voor deze soorten, die onder het eerste lichte beschermingsregime vallen, geldt een algemene vrijstelling voor het verstoren en/of aantasten van vaste rust- en verblijfplaatsen. Bij kap- en rooiactiviteiten in het broedseizoen kunnen ook nesten van vogels worden aangetast. Er is geen vrijstelling te verkrijgen in het kader van de Flora- en faunawet voor activiteiten die vogels in hun broedseizoen zou kunnen verstoren.

het industrieterrein en de Krimweg

Op deze twee onderdelen van het plangebied zijn wel ingrepen beoogd, waardoor negatieve effecten op beschermde soorten getoetst dienen te worden. Bij de brug over het kanaal Coevorden-Zwinderen is aan beide zijden van de weg de nieuwbouw van twee panden beoogd. Verder wordt het bestaande industrieterrein aan de noordzijde van de Krimweg heringericht. Het betreft een deelgebied zoals in het rood aangegeven in de figuren 1.1 en 1.2.

In dit gebied is voor de verschillende diersoorten niet veel dekking aanwezig in de vorm van groene elementen als bosjes, struiken en opgaand gras. Er is enkel een aantal overhoeken en tuinen aanwezig. Toch kunnen vaste rust- en verblijfplaatsen van zoogdiersoorten als mol, dwergspitsmuis, egel en tweekleurige bosspitsmuis niet geheel worden uitgesloten. Ook algemeen voorkomende beschermde amfibieën als de bruine kikker en de gewone pad kunnen voorkomen op plaatsen waar dekking is. Er is ook voldoende gelegenheid voor broedende vogels in zowel gebouwen als groene elementen. Van verstoring of aantasting van vaste rust- en verblijfplaatsen van vogels is alleen sprake in het broedseizoen.

Op basis van de quick scan flora en fauna (SAB, 2006) kunnen gebouwbewonende soorten zoals vleermuizen en steenmarter op basis van een eenmalige veldverkenning niet op voorhand worden uitgesloten. Er zijn voor deze soorten geschikte gebouwen aanwezig. Tevens zijn in het deelgebied voor zowel vleermuizen als de steenmarter goede foerageermogelijkheden. Tijdens het nader onderzoek op 25 mei, 15 juni en 26 juni, zijn geen vaste rust- en verblijfplaatsen alsmede belangrijke vliegroutes van vleermuizen aangetroffen. Tevens zijn geen sporen van steenmarters aangetroffen en zijn uilen niet waargenomen. Op basis van dit nader onderzoek worden negatieve effecten door de sloop en nieuwbouw op vleermuizen, steenmarters en uilen niet verwacht.

Op basis van het aantal foeragerende vleermuizen aangetroffen tijdens het nader onderzoek wordt verwacht dat het plangebied geen belangrijk foerageergebied vormt voor vleermuizen. Negatieve effecten op het leefgebied van vleermuizen wordt niet verwacht. In de toekomst is het plangebied tevens geschikt als foerageergebied.

Voor de hiervoor genoemde amfibieën, zoogdieren en vogels kan aantasting optreden van vaste rust- en verblijfplaatsen als bomen en struiken worden gerooid, gebouwen worden gesloopt en er grondwerkzaamheden plaatsvinden. Verzachtend feit is dat in de tuinen in de nieuwe situatie voor de meeste soorten weer een geschikt leefgebied aanwezig is. Afhankelijk van de bouw van de gebouwen geldt dit ook voor vleermuizen en steenmarters.

4 CONCLUSIE

Het plangebied betreft Holwert-zuid te Coevorden (gemeente Coevorden, provincie Drenthe). Op deze locatie is de gedeeltelijke herinrichting van het plangebied beoogd. Voor deze ingreep wordt uitgevoerd, dienen de gevolgen voor beschermde natuurwaarden en de consequenties in het kader van de geldende natuurwet- en regelgeving in beeld te zijn gebracht.

4.1 GEBIEDSBESCHERMING

Het deelgebied ligt niet in of nabij een gebied dat is aangewezen als Vogel- en/of Habitatrichtlijngebied in het kader van Natura 2000 of in of nabij een bestaand natuurmonument. Gebiedsbescherming in het kader van de Natuurbeschermingswet, waarin deze beschermde gebieden zijn opgenomen, is dus niet aan de orde.

Omdat het deelgebied ook niet in of nabij de Ecologische Hoofdstructuur ligt, zijn er geen negatieve invloeden in het kader van gebiedsbescherming aan de orde. Er zijn geen procedurele consequenties voor het plan vanuit dit onderdeel.

4.2 SOORTENBESCHERMING

In het kader van de Flora- en faunawet dient te worden nagegaan of vaste rust- en verblijfplaatsen door de ingreep worden aangetast (verwijderd, ongeschikt gemaakt) of dieren opzettelijk worden verontrust. De beoogde ontwikkelingen kunnen biotoopverlies of verstoring (indirect biotoopverlies) tot gevolg hebben. Invloeden die leiden tot een verminderde geschiktheid van het plangebied als bijvoorbeeld foerageergebied zijn niet ontheffingsplichtig, tenzij het een zodanig belang betreft dat bij het wegvallen van deze functie ook de vaste rust- en verblijfplaatsen van soorten niet langer kunnen functioneren.

Het industrieterrein wordt heringericht als woongebied en gebied voor commerciële ruimten (grootschalige detailhandel en supermarkten). Hiervoor worden de bestaande elementen grotendeels verwijderd. Door de sloop, de grondbewerking en de nieuwbouw, zullen alle aanwezige soorten negatieve effecten ondervinden van de ingreep. Voor de meeste soorten is dit tijdelijk van aard.

De meeste van de mogelijk in het deelgebied voorkomende soorten die negatieve invloeden kunnen ondervinden als gevolg van de herinrichting, zoals tweekleurige bosspitsmuis en gewone pad, zijn beschermd volgens het lichte beschermingsregime van de Flora- en faunawet. Voor deze soorten geldt dat aantasting van vaste rust- en verblijfplaatsen op basis van een vrijstelling mogelijk is, zonder dat er sprake is van procedurele consequenties.

Op basis van de quick scan flora en fauna (SAB, 2006) kunnen steenmarters en soorten uit de soortengroep vleermuizen ook negatieve invloeden ondervinden door het plan voor de herinrichting. Daarom is door ecologisch onderzoek- en adviesbureau AD.ECO op 25 mei, 15 en 26 juni 2008 nader onderzoek verricht naar het gebruik van het plangebied (vaste rust- en verblijfplaats, foerageergebied en vliegroute (vleermuizen)) door bovengenoemde soorten. Op basis van het nader onderzoek wordt niet verwacht dat steenmar-

ters, vleermuizen en uilen een vaste rust- en verblijfplaats binnen het plangebied hebben. Tevens wordt niet verwacht dat het plangebied een belangrijk foerageergebied en/of vliegroute vormt voor vleermuizen. De gracht blijft behouden en in de toekomst zijn tevens groene elementen in het plangebied aanwezig dat ook als foerageergebied kunnen dienen. Verder kunnen bij de start van werkzaamheden in het broedseizoen, broedende vogels worden verstoord, of hun nesten worden aangetast. Er is geen vrijstelling te verkrijgen in het kader van de Flora- en faunawet voor activiteiten die vogels in hun broedseizoen zou kunnen verstoren.

Een gerichte inventarisatie brengt het gebruik van het plangebied door één of meerdere soorten beter in beeld. Dieren gedragen zich echter niet altijd voorspelbaar. Zelfs een gericht veldonderzoek geeft nooit een volledige garantie dat er geen (andere) strikt beschermde soorten aanwezig zijn.

4.3 PROCEDURELE CONSEQUENTIES

Op basis van het nader onderzoek worden vaste rust- en verblijfplaatsen van steenmarters, vleermuizen en uilen niet verwacht binnen het plangebied. Tevens wordt niet verwacht dat belangrijke onderdelen van het leefgebied van vleermuizen aanwezig zijn. Een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet voor het slopen van de bebouwing en het opnieuw inrichten van het plangebied is, op basis van het nader onderzoek, niet noodzakelijk.

Verder is een tweetal algemene voorwaarden vanuit de Flora- en faunawet altijd van toepassing:

- in het broedseizoen van vogels (half maart tot half juli) mogen de vegetatie, bosjes en opstallen in het plangebied niet worden verwijderd. Werkzaamheden tijdens deze periode zouden leiden tot directe verstoring van broedvogels en het broedsucces. Alle vogels zijn beschermd. Er is geen vrijstelling te verkrijgen in het kader van de Flora- en faunawet voor activiteiten die vogels in hun broedseizoen zou kunnen verstoren.
- op basis van de zorgplicht volgens artikel 2 van de Flora- en faunawet dient bij de uitvoering van de werkzaamheden voldoende zorg in acht te worden genomen voor de in het wild levende dieren en hun leefomgeving. Dit houdt in dat bij het uitvoeren van werkzaamheden altijd rekening moet worden gehouden met aanwezige planten en dieren. Zo dienen maatregelen te worden getroffen om bijvoorbeeld verstoring tot een minimum te beperken. Dieren moeten de gelegenheid hebben om uit te wijken en mogen niet opzettelijk worden gedood. Dit kan door:
 - het voortijdig maaien van het plangebied zodat dieren wegtrekken;
 - het beperken van verlichting tijdens de avonduren in zomer, voorjaar en herfst ten behoeve van vleermuizen en andere nachtdieren;
 - het slopen en rooien starten buiten het voortplantingsseizoen en het winter- (slaap)seizoen. Zodat het plangebied ongeschikt is voor dieren.

4.4 AANBEVELINGEN

Naast de consequenties die voortkomen uit de Flora- en faunawet is ook een aantal vrijblijvende aanbevelingen te doen ten aanzien van de inrichting van het plangebied, zoals:

- het verdient aanbeveling de bestaande groene lijnelementen langs het spoor en het water zoveel mogelijk te handhaven en een (groen)strook van ongeveer 10 meter vrij te houden tussen deze elementen en bebouwing. Het duurt jaren voordat de groenstructuur weer geschikt is voor flora en fauna. Vooral de opgaande groene randen langs het kanaal en het spoor kunnen van belang zijn als foerageergebied en verblijfgebied voor kleine zoogdieren, vogels en vleermuizen;
- het creëren van ruigten en struwelen op de nieuwe locatie verdient aanbeveling. Het beste zijn, ecologisch gezien, inheemse bes- en bloemdragende struiken en planten;
- de verlichting in de avonduren zou ten behoeve van vleermuizen zoveel mogelijk moeten worden beperkt.

BIJLAGE 1: GEGEVENS NATUURLOKET

Rapportage voor kilometerhok X:245 / Y:520

Soortgroep	FF*	FF23*	H/V*	RL*	Volledigheid*	Detail*	Actualiteit*
Vaatplanten	1			1	goed	-	1975-1990
Mossen					niet onderzocht		1996-2006
Korstmossen					niet onderzocht		1991-2006
Paddenstoelen					niet onderzocht		1990-2005
Zoogdieren					niet onderzocht		1995-2005
Broedvogels		2			slecht	0%	1994-2005
Watervogels		15			matig	0%	96/97-03/04
Reptielen					niet onderzocht		1991-2005
Amfibieën					niet onderzocht		1991-2005
Vissen					niet onderzocht		1991-2005
Dagvlinders				1	redelijk	0%	1995-2005
Nachtvlinders					matig		1980-2005
Libellen					niet onderzocht		1991-2005
Sprinkhanen					niet onderzocht		1991-2005
Overige ongewervelden					niet onderzocht		1991-2005

* Legenda

FF = Flora- en faunawet lijst 1 / lijst 2+3
H/V = Habitatrichtlijn (alleen bijlage 1 en 2) of Vogelrichtlijn
RL = Rode Lijst
(#) = tevens meetnetgegevens verzameld.

Volledigheid onderzoek: Hiermee wordt aangegeven of op basis van de gebrachte bezoeken een volledig overzicht is te verwachten van de soorten van de betreffende soortgroep. Een **toelichting** op deze categorieën kunt u vinden onderaan deze rapportage.

Actualiteit: per groep is aangegeven uit welke periode de gegevens zijn opgenomen.

■ niet van toepassing

Landelijke vegetatiedatabank: [gegevens inzien van dit hok](#)

Rapportage voor kilometerhok X:246 / Y:520

Soortgroep	FF*	FF23*	H/V*	RL*	Volledigheid*	Detail*	Actualiteit*
Vaatplanten				1	goed	-	1975-1990
Mossen					slecht		1996-2006
Korstmossen					niet onderzocht		1991-2006
Paddenstoelen				4	redelijk	0%	1990-2005
Zoogdieren					niet onderzocht		1995-2005
Broedvogels		1			slecht	0%	1994-2005
Watervogels		16			matig	0%	96/97-03/04
Reptielen					niet onderzocht		1991-2005
Amfibieën					slecht		1991-2005
Vissen					niet onderzocht		1991-2005
Dagvlinders		1		1	goed	0%	1995-2005
Nachtvlinders					redelijk		1980-2005
Libellen					redelijk		1991-2005
Sprinkhanen					slecht		1991-2005
Overige ongewervelden					slecht		1991-2005

Landelijke vegetatiedatabank: [gegevens inzien van dit hok](#)

BIJLAGE 2: LITERATUURLIJST

Bode, A.D. e.a. De Zoogdieren van Overijssel. Voorkomen, verspreiding en ecologie van in het wild levende zoogdieren. Waanders Uitgevers, Zwolle, 1999.

Broekhuizen, S. e.a., Atlas van de Nederlandse zoogdieren, uitgeverij KNNV, Utrecht, 1992.

Crombaghs B.H.J.M. & R.C.M. Creemers, 2001. Beschermingsplan Knoflookpad 2001-2005. uitgever Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, 's-Gravenhage.

SOVON Vogelonderzoek Nederland, 2002. Atlas van de Nederlandse Broedvogels 1998-2000 - Nederlandse Fauna 5. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden.

Websites:

www.ravon.nl

www.vleermuis.net

www.natuurloket.nl

www.vogelbescherming.nl

www.coevordenbeweegt.nl

www.vlinderstichting.nl

BIJLAGE 3: RESULTATEN VELDONDERZOEK AD.ECO

Veldonderzoek in het kader van de Flora- en faunawet te Coevorden

Ons kenmerk 2008. 110 dd. 26 juni 2008
Uw kenmerk: 60934
Offertenummer: 2008.005 dd. 17 januari 2008
Onderwerp: nader onderzoek Coevorden

Inleiding

Geoffreerd is veldonderzoek te doen naar vleermuizen en steenmarter op de locatie. Waarnemingen aan overige soorten die van belang kunnen zijn zullen eveneens gemeld worden.

Onderzoeksmethode

In de avond van 25 mei 2008 was het helder en ca 19°C met enige wind. Op 15 juni was het in de avond helder en ca 13°C en windstil. Op 26 juni was het in de morgen helder, ca 16°C met enige wind. Het onderzoek is uitgevoerd door Ir. G. Nijland en Drs. A. Lutgerink met twee batdetectors.

Vleermuizen

De gebouwen zijn uitgebreid uitwendig bekeken en hierbij zijn geen sporen van vleermuizen waargenomen. Ook vlogen er geen vleermuizen uit op de waarnemingsavonden en – ochtend.

Op 25 mei vloog 25 minuten na zonsondergang gedurende vrij korte tijd een gewone dwergvleermuis nabij de oude loods aan het spoor en later bij de oude school aan de overkant. Bij het water (de gracht) vloog 30 minuten na zonsondergang een ruige dwergvleermuis, ook slechts kort. Voor een langere tijd joegen 1-2 watervleermuizen over de gracht. In de avond van 26 juni was dit ook het geval, verder werd op deze avond niet waargenomen. Op 15 juni werd totaal niets waargenomen. Het gebied was dus zeer arm aan vleermuizen. Verwachting is dat dit gebied geen zomerverblijfplaatsen bevatten.

Steenmarter

Bij uitwendige inspectie van de gebouwen, loodsen en woonhuizen, zijn geen sporen van steenmarter gevonden.

Uilen

Tijdens het vleermuisonderzoek zijn geen uilen waargenomen.

Overige

Geen

Ir. G. Nijland
Ecologisch onderzoek- en adviesbureau AD.ECO.

